

Αθήνα, 18 Νοεμβρίου 1998

Ο Πρωθυπουργός Κώστας Σημίτης, απαντώντας απόψε στην “Ωρα του Πρωθυπουργού” στη Βουλή, στην επίκαιρη ερώτηση του κοινοβουλευτικού εκπροσώπου της Ν.Δ. Δημήτρη Σιούφα για την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, επεσήμανε:

1. Παρ' όλο που προηγήθηκε διεξοδική συζήτηση στη Βουλή με αφορμή επερώτηση για την Παιδεία που κατέθεσε το κόμμα της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, η Ν.Δ. επανέρχεται σήμερα δια του κοινοβουλευτικού εκπροσώπου της επαναφέροντας θέματα με ταυτόσημο περιεχόμενο με εκείνο της επερώτησης. Καθίσταται προφανές ότι η Ν.Δ. ασκεί αντιπολίτευση μόνο και μόνο για λόγους εντυπώσεων. Τι σημασία έχει ό,τι και να λεχθεί για την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση; Φασαρία να γίνεται. Αυτή είναι η επιδίωξή της. Όμως, για την Κυβέρνηση, η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση είναι υπόθεση ουσίας. Έχει όραμα και φιλοσοφία, συγκεκριμένους στόχους, χρονοδιάγραμμα σταδιακής εφαρμογής, πιλοτικές φάσεις, γενικά και ειδικά μέτρα που έχουν ήδη επαληθεύσει, στην πράξη, την αναγκαιότητά της. Είναι, εξάλλου, μια μεταρρύθμιση που σε άλλες προηγμένες χώρες έχει ξεκινήσει νωρίτερα και σε άλλες τώρα δρομολογείται ή επιχειρείται να δρομολογηθεί.
2. Η Κοινωνία της Γνώσης, η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, η τεχνολογική έκρηξη, η οικουμενικοποίηση των πολιτισμών αποτελούν τα νέα δεδομένα του κόσμου και οδηγούν υποχρεωτικά όλες τις χώρες σε αναδιαμόρφωση και βαθιές αλλαγές των εκπαιδευτικών συστημάτων τους για να ανταποκριθούν στις ανάγκες του 21ου αιώνα. Συνεπώς, η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση στη χώρα μας δεν είναι ένα τέχνασμα δημοσίων σχέσεων, είναι μια ανάγκη. Για παράδειγμα, στη Γαλλία, η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση αφορά πολλές δράσεις, όπως το Ενιαίο Λύκειο, την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, την αξιολόγηση του επιτελούμενου έργου αλλά και του εκπαιδευτικού προσωπικού, την πρόσληψη των εκπαιδευτικών και άλλα πολλά.
3. Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση στη χώρα μας ξεκίνησε πέρυσι και προχωρεί με βάση ένα χρονοδιάγραμμα που οι καταλήξεις του φτάνουν άλλες στο 2000 και άλλες στο 2002. Εισάγονται σημαντικότερες αλλαγές, πραγματικές τομές στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα με τη μεταρρύθμιση, οι περισσότερες των οποίων βρίσκονται ήδη στο στάδιο της υλοποίησης και προωθούνται με ταχύτατους ρυθμούς.

Αναφέρω ενδεικτικά:

- Το Ανοικτό Πανεπιστήμιο, που ήδη λειτουργεί.
 - Τα Προγράμματα Σπουδών Επιλογής (ΠΣΕ), που ήδη εφαρμόζονται 26 (11 σε ΑΕΙ και 15 σε ΤΕΙ) σε σύνολο 18 ΑΕΙ και 14 ΤΕΙ της χώρας.
 - Το Ολοήμερο Νηπιαγωγείο (ήδη 350 λειτουργούν).
 - Το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο (ήδη 1000 λειτουργούν)
 - Τις τάξεις Υποδοχής παλιννοστούντων και αλβανοπαίδων (ήδη 380 λειτουργούν).
 - Την Ενισχυτική Διδασκαλία από φέτος σε όλες τις Α΄ και Β΄ τάξεις των Ενιαίων Λυκείων όλης της χώρας.
 - Την εκπόνηση νέων αναλυτικών προγραμμάτων με την αντικατάσταση της υποχρεωτικής χρήσης ενός και μοναδικού διδακτικού εγχειριδίου από δυνατότητα επιλογής μεταξύ τριών βιβλίων, των οποίων η προκήρυξη έχει ήδη γίνει. Τα βιβλία αυτά θα αρχίσουν να χρησιμοποιούνται για πρώτη φορά στα σχολεία το 2000.
 - Τη σημαντική αναθεώρηση των παλιών βιβλίων του Λυκείου με τη συνεχιζόμενη συγγραφή νέων βιβλίων με το παλιό σύστημα
 - Το 2000 θα αρχίσει να εφαρμόζεται η ανοικτή πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση των αποφοίτων του Ενιαίου Λυκείου.
 - Το 2002 δεν θα διορίζεται κανείς εκπαιδευτικός από την επετηρίδα, αλλά μόνο από το Διαγωνισμό έχοντας εξασφαλισμένη παιδαγωγική και διδακτική κατάρτιση και μετά από εξάμηνη πρακτική άσκηση μέσα στο σχολείο.
4. Αναγνωρίζουμε ότι αυτές οι βαθιές τομές αντιμετωπίζουν, σε ορισμένες περιπτώσεις, δυσκολίες στην εφαρμογή τους. Γνωρίζουμε, επίσης, ότι ο δρόμος που έχουμε ακόμη να διανύσουμε είναι μακρύς και ότι στο δρόμο αυτό υπάρχουν προβλήματα. Υπήρξαν κινητοποιήσεις κατά της κατάργησης της επετηρίδας και ζήσαμε όλοι τη βίαιη προσπάθεια παρεμπόδισης των διαγωνισμών και όλα αυτά είχαν επιπτώσεις στην πρόοδο του προγράμματος. Ομως, αν δεν τολμούσαμε, αν η Κυβέρνηση δεν προχωρούσε σε γενναίες αποφάσεις, αγνοώντας το πολιτικό κόστος και τις συντεχνιακές αντιδράσεις, θα μέναμε στο τέλμα.
5. Ορισμένοι επέκριναν με προχειρότητα και επιπολαιότητα την επιχειρούμενη εκπαιδευτική μεταρρύθμιση "φορτώνοντάς" της τα χρόνια προβλήματα της ελληνικής εκπαίδευσης, που κατ' ουδένα τρόπο συνδέονται με τη μεταρρύθμιση. Και χρόνιο πρόβλημα είναι αυτό της σχολικής στέγης, το οποίο, βεβαίως, δεν ανέκυψε λόγω της μεταρρύθμισης. Το πρόβλημα της σχολικής στέγης αντιμετωπίζεται επί των ημερών μας ταχύτερα και αποτελεσματικότερα στο πλαίσιο ενός πενταετούς στεγαστικού προγράμματος-μαμούθ συνολικού ύψους 360 δις δρχ, το οποίο άρχισε το 1996. Αλλά και εκεί συναντήσαμε αντιδράσεις. Είχαμε την απεργία των υπαλλήλων του Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων (ΟΣΚ), οι οποίοι επεδίωκαν τη ματαίωση της ορθολογικής οργάνωσης του όλου συστήματος. Κατά

συνέπεια, και τα οποία προβλήματα εμφανίζονται από τη μεταρρύθμιση αντιμετωπίζουμε και τα χρόνια. Και ουδείς καλοπροαίρετος μπορεί να αμφισβητήσει τα σημαντικά βήματα που έχουν γίνει από το 1996 στον τομέα της Παιδείας. Και ας προσπαθεί η Ν.Δ. να τα υποβαθμίσει.

6. Επειδή έγινε τελευταία πολύς λόγος για έλλειψη εκπαιδευτικών, πρέπει να δηλώσω μετά λόγου γνώσεως και αίσθημα ευθύνης ότι για πρώτη φορά, φέτος, έγιναν τόσοι πολλοί νέοι διορισμοί, παρά το γεγονός ότι ο μαθητικός πληθυσμός ελαττώνεται. Και αυτό γιατί τα νέα προγράμματα και οι καινοτόμες δράσεις της Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης που στοχεύουν στην ποιοτική αναβάθμιση της δημόσιας εκπαίδευσης απαιτούν περισσότερο και καλύτερο εκπαιδευτικό προσωπικό. Μέχρι στιγμής πραγματοποιήθηκαν 8.433 νέοι διορισμοί. Η κυβέρνηση εξήγγειλε 9.400, αλλά επειδή δεν καλύφθηκαν όλες οι θέσεις με μόνιμους που έλαβαν μέρος στο Διαγωνισμό, καλύφθηκαν με αναπληρωτές. Ήδη, μέσα σε δύο μήνες, από την έναρξη της σχολικής χρονιάς έχουν τοποθετηθεί 9.600 αναπληρωτές για κάλυψη όλων των λειτουργικών κενών. **Συνολικά προσλήφθηκαν μέχρι στιγμής 18.033 εκπαιδευτικοί (8.433 τακτικοί και 9.600 αναπληρωτές).** Πράγματι, υπήρξαν, σε λίγες περιπτώσεις, περιοχές ή σχολεία με περισσότερους εκπαιδευτικούς και άλλες με λιγότερους. Όλα αυτά ήδη τακτοποιούνται. Τα δε κενά που θα προκύψουν καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους, λόγω αναρρωτικών αδειών, παραιτήσεων κ.λπ., αυτά θα καλύπτονται εγκαίρως, όπως συνηθίζεται μετά τη σχετική αίτηση των κατά τόπους υπευθύνων. Τα κενά και οι ελλείψεις που παρατηρούνται στα σχολεία δεν οφείλονται στη σημερινή μεταρρύθμιση. Είναι συνέπεια των χρόνιων δυσλειτουργιών του εκπαιδευτικού συστήματος, τις οποίες η μεταρρύθμιση επιδιώκει να θεραπεύσει. Οι αδυναμίες και τα προβλήματα φαίνονται ίσως πιο έντονα τώρα, εξαιτίας της συστηματικότερης δουλειάς που απαιτεί από όλους η μεταρρύθμιση, η οποία στοχεύει, μεταξύ άλλων, και στη σταδιακή εξάλειψη αυτών των προβλημάτων. Θα ήταν, όμως, υπερβολή να περιμέναμε να λύσει όλα αυτά τα προβλήματα μέσα σε μερικούς μήνες. Η μεταρρύθμιση έχει μακροπρόθεσμο χαρακτήρα και τα αποτελέσματα θα φανούν σε λίγα χρόνια. Δεν θεωρώ λοιπόν ότι πρέπει να αναστραφεί η πορεία εφαρμογής της. Το αντίθετο θα έλεγα. Πρέπει να εντατικοποιηθούν οι προσπάθειες όλων μας για την εφαρμογή της.
7. Οι αποσπάσεις των εκπαιδευτικών έχουν γίνει σύμφωνα με το νόμο και με πνεύμα εκλογίκευσης. Μειώθηκαν φέτος σε σύγκριση προς τις αποσπάσεις της προηγούμενης χρονιάς κατά 25%. Οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί ασκούν εκπαιδευτικά και διδακτικά καθήκοντα, όπου, κατά νόμο, αποσπώνται. Επιπλέον, όμως, προσφέρουν και διοικητικές υπηρεσίες στο πλαίσιο του υπηρεσιακού ωραρίου τους.
8. Οσον αφορά την περίφημη αύξηση της φοίτησης στα φροντιστήρια, οφείλω να πω ότι δεν υπάρχουν επίσημα στοιχεία που να δείχνουν αν

πράγματι αυξήθηκαν τα φροντιστήρια και σε ποιο βαθμό. Αλλά και αν ακόμη δεχθούμε ότι υπάρχει κάποια αύξηση, αυτή οφείλεται σε ψυχολογικούς λόγους που σχετίζονται με τα πρώτα βήματα του νέου συστήματος, την παραπληροφόρηση των μαθητών και τη στρέβλωση της αλήθειας ως προς τους στόχους της μεταρρύθμισης. Συστηματικά διαδίδεται από ορισμένους παράγοντες ότι το σχολείο γίνεται εξεταστικό κέντρο, ότι οι γραπτές εξετάσεις του Ιουνίου θα είναι πολύ δύσκολες, με συνέπεια να απορριφθούν πολλοί μαθητές και να αποκλεισθούν άλλοι από τα τριτοβάθμια ιδρύματα. Τίποτα από όλα αυτά δεν ισχύει. Οι υποχρεωτικές εξετάσεις στο Λύκειο ανά μάθημα είναι λιγότερες από αυτές που υπήρχαν προηγουμένως. Βασική επιδίωξη η διασφάλιση του αδιάβλητου της αξιολόγησης των μαθητών. Τα θέματα θα είναι κοινά σε όλα τα Λύκεια και τα γραπτά θα διορθώνονται με ενιαίο τρόπο. Τα θέματα των εξετάσεων θα είναι ανάλογα προς αυτά που επεξεργάζονται καθημερινά οι μαθητές στο σχολείο τους. Η συστηματική παρακολούθηση των μαθημάτων στο Λύκειο από μαθητές και η συνέπεια στις καθημερινές υποχρεώσεις τους είναι επαρκείς προϋποθέσεις για την επιτυχία στις εξετάσεις αυτές. Είμαι βέβαιος ότι μόλις οι γονείς και οι μαθητές διαπιστώσουν στην πράξη ότι τα πράγματα είναι έτσι όπως τα περιέγραψα, η στροφή προς τα φροντιστήρια και τα ιδιαίτερα μαθήματα θα μειωθεί. Σ' αυτό θα συντελέσουν και:

- α. Η μείωση του ανταγωνισμού για την εισαγωγή στα Πανεπιστήμια που θα προέλθει από την αύξηση αριθμού εισακτέων σ' αυτά και τη λειτουργία παράλληλων δικτύων πραγματοποίησης ανώτατων σπουδών (Προγράμματα Επιλογής και Ανοικτό Πανεπιστήμιο).
 - β. Η ποιοτική αναβάθμιση της εκπαίδευσης στο Λύκειο, η οποία δεν έχει γίνει ακόμη αισθητή, λόγω του μικρού χρόνου εφαρμογής της μεταρρύθμισης.
9. Επανειλημμένα έχει δηλωθεί από την Κυβέρνηση ότι ο ρυθμός απορρόφησης των κοινοτικών κονδυλίων από το Υπουργείο Παιδείας για εκπαιδευτικά προγράμματα έχει φθάσει σε πολύ ικανοποιητικά επίπεδα. Προβλέπεται η πλήρης απορρόφηση όλων των σχετικών πόρων του Β' ΚΠΣ μέχρι την εκπνοή του προγράμματος. **Ενδεικτικά αναφέρεται ότι μέχρι τα τέλη του 1998 θα έχει απορροφηθεί το 50% των πόρων.**
10. Το θέρος του 1997, όταν η Κυβέρνηση ετοίμασε το σχέδιο για την Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση ύστερα από τον κοινωνικό διάλογο με τους εμπλεκόμενους φορείς, απευθύνθηκε σε όλους τους αρχηγούς των κομμάτων της Αντιπολίτευσης με προσωπική επιστολή του Υπουργού Παιδείας για να ορίσουν εκπροσώπους τους, έτσι ώστε, πριν κατατεθεί το νομοσχέδιο της μεταρρύθμισης στη Βουλή, να προηγηθεί ο πολιτικός διάλογος σε επίπεδο κομμάτων. Ουδείς απάντησε σ' εκείνη την επιστολή. Στη συνέχεια, το νομοσχέδιο συζητήθηκε στη Βουλή και δεν υπήρξαν μεγάλες και πολλές αντιρρήσεις πάνω στις βασικές γραμμές και στόχους της Κυβέρνησης.

Η διακομματική συνεννόηση, προφανώς, έχει σημασία στη φάση της επεξεργασίας ενός σχεδίου μιας στρατηγικής τομής σε κάθε πεδίο της κυβερνητικής πολιτικής. Ιδιαίτερα στο χώρο της Παιδείας.

Μετά την ψήφιση ενός νόμου, στα επακολουθούσα στάδια εφαρμογής του, υπάρχει και πάλι περιθώριο συνεννόησης για ειδικότερα θέματα και λεπτομέρειες. Δεν επανεξετάζονται, όμως, απ' αρχής και από μηδενική βάση ούτε η φιλοσοφία ούτε η στόχευση μιας πολιτικής, που έχει ήδη δρομολογηθεί για να προετοιμάσει τη νεολαία για τον 21ο αιώνα. Είμαστε ανοιχτοί, διαρκώς, στο διάλογο, αλλά σε ένα διάλογο που έχει αρχή, έχει αρχές και έχει τέλος. Καλέσαμε τη Ν.Δ. στην επεξεργασία του σχεδίου νόμου για την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και αρνήθηκε. Την καλούμε και τώρα στην εφαρμογή του. Θέλουμε όμως συγκεκριμένες προτάσεις εφαρμογής, να τις συζητήσουμε και να επαληθεύσουμε πόσο εξυπηρετούν τις εφαρμοστικές ανάγκες της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης. Η Κυβέρνηση δεν είναι αντίθετη προς την επίτευξη ευρύτερης κοινωνικής και πολιτικής συναίνεσης σε ζητήματα εκπαιδευτικής πολιτικής. Στις προθέσεις της ανήκει και η λειτουργία του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας μετά την αναμόρφωσή του.

Σ' αυτό που είναι αντίθετη η Κυβέρνηση είναι η στείρα συνθηματολογία περί ανάκλησης της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης. Η Κυβέρνηση απορρίπτει τέτοια συνθήματα οπισθοδρόμησης και μοιρολατρίας. Δηλαδή, τι θέλουν ορισμένοι; Να μην κάνουμε τίποτε, γιατί δεν είμαστε λαός που μπορεί να εμπνευστεί και να εφαρμόσει το καινούριο; Σε μια τέτοια νοοτροπία λέμε ένα κατηγορηματικό όχι.

Εκείνο που πρέπει να κάνουμε -το κάνουμε ήδη και θα συνεχίσουμε να το κάνουμε- είναι να εντατικοποιήσουμε τις προσπάθειες για την υλοποίηση και ολοκλήρωση της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης. Καλύτερα, αποτελεσματικότερα. Έτσι θα εξυπηρετήσουμε, θα βοηθήσουμε και θα δώσουμε προοπτική στη νεολαία.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι τα αποτελέσματα μιας μεταρρύθμισης δεν φαίνονται αμέσως. Χρειάζεται συνεχής παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής και των αποτελεσμάτων.

Προετοιμάζουμε το ελληνικό σχολείο του μέλλοντος.

- Το ελληνικό σχολείο που ετοιμάζει τον Έλληνα πολίτη του μέλλοντος. Σε μια κοινωνία πολιτών με όλο και περισσότερες δυνατότητες. Τον Έλληνα πολίτη που είναι ικανός να αναλάβει και να διαχειριστεί ευθύνες έχοντας σφαιρική αντίληψη των πραγμάτων. Τον Έλληνα πολίτη που σέβεται και αποδέχεται τον άλλον. Τον Έλληνα πολίτη που συμμετέχει στα κοινά με σεβασμό στις αξίες του ανθρωπισμού. Τον πολίτη της ισχυρής κοινωνίας, της ισχυρής Ελλάδας.